

שם הפרוטוקול: החלטה על התחלת טיפול להסדרת פעילות מעיים

שותפי כתיבה

גב' סילבי דניאל, אחות היחידה לאונקולוגיה של השד, דרכי עיכול, מרכז דוידוף, המרכז הרפואי רבין
גב' רותי אופיר, אחות אחראית המערך לאונקולוגיה, המטולוגיה והשתלות מח עצם ילדים, הקריה
הרפואית לבריאות האדם, רמב"ם
גב' ריקי בוקובזה, אחות אחראית מחלקה להשתלות מח עצם, המרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה
גב' נטלי קצמן, מומחית קלינית בטיפול פליאטיבי, הקריה הרפואית לבריאות האדם, רמב"ם

תאריך הפצת הפרוטוקול: יצוין בנפרד על ידי כל מוסד רפואי לאחר הגהה והתאמה מוסדית

סימוכין

חוזר מנהל הסיעוד מס' 183/2021: "פעולות סיעוד לאחות מוסמכת בוגרת השתלמות מוכרת באונקולוגיה",
אוגוסט 2021

ESMO GUIDELINE (2022) **Diagnosis, assessment and management of constipation in advanced cancer: ESMO Clinical Practice Guidelines (annalsofoncology.org)**

נספחים

נספח מס' 1: רשימת תרופות לטיפול בעצירות

רקע

מנכ"ל משרד הבריאות, בהמלצת הוועדה המייעצת לפעולות חריגות, התיר לאחיות מוסמכות בוגרות השתלמות מוכרת באונקולוגיה, לבצע את ההחלטה על התחלת טיפול להסדרת פעילות מעיים כפעולות סיעוד. הנחייה מקצועית זו באה להבטיח את יישום הפעולה באופן אחיד ובטיחותי. הפרוטוקול מסדיר את הליך ההחלטה על מניעה וטיפול בעצירות למטופלים אונקולוגים.

מטרה

הבניית סטנדרטים אחידים לטיפול בהסדרת פעילות מעיים (עצירות) על ידי אחות מוסמכת, בוגרת השתלמות על בסיסית מוכרת באונקולוגיה.

הגדרות

עצירות הינה סימפטום המוגדר כהאטה בפעילות המעיים ו/או מעבר קשה של תוכן מעי מוצק הגורמת לירידה בתדירות (תדירות נמוכה מפעם בשלושה ימים או שכיחות נמוכה מהרגלי המטופל).

סמכות

הסמכות לטיפול בעצירות הינה של אחות מוסמכת, בעלת השתלמות מוכרת באונקולוגיה.

אחריות

1. האחריות לטיפול בעצירות הינה של אחות מוסמכת בוגרת השתלמות מוכרת באונקולוגיה.
2. האחריות להמשך מעקב אחר מצב המטופל לאחר הטיפול, הינה של אחות מוסמכת המופקדת על המטופל.

סייג

הפעולה תתבצע באישור הרופא במצבים של:

- העדר נייע מעיים/חסימת מעיים
- מטופל הידוע עם תהליך תופס מקום במערכת העיכול
- דימום ממערכת עיכול
- הפרעה במאזן אלקטרוליטים
- מטופל הסובל מ – GVHD

הנחיות לביצוע

1. הנחיות כלליות לביצוע ע"י אחות מורשית.
2. רישום ודיווח.

1. הנחיות כלליות לביצוע ע"י אחות מורשית:

1. האחות המורשית תפעל על פי ההנחיות הבאות ותוודא:
2. ביצוע אומדן עצירות אשר יכלול שאלות אודות מרקם, תדירות ואופי כמו גם טיפול קיים בעצירות
3. שאלות מכוונות לסיבת העצירות:
 - הרגלי אכילה ושתייה (תזונה דלת סיבים, אנורקסיה, צריכה דלה של מזון ונוזלים)
 - טיפול תרופתי (כגון: Opioid analgesics, antacids, antitussive, iron, diuretics anticholinergics, antidepressants, (antiemetic, neuroleptics, chemotherapeutic agents
 - חוסר פעילות גופנית
 - גורמים סביבתיים ואחרים (כגון: חוסר פרטיות, צורך בעזרה בשירותים, נושאים תרבותיים, גיל, דיכאון וסדציה)
 - הפרעות מטבוליות (כגון: היפוקלמיה, היפרקלצמיה, דהידרציה, אורמיה, סוכרת והיפותירואדיזם)

- הפרעות נירומוסקולריות (מיופתיה)
 - הפרעה מבנית (כגון: מסה גידולית באגן, פיברוזיס קרינתי וקרצינומטוזיס פריטוניאלי)
 - כאבים
 - הפרעות נירולוגיות (כגון: גידולים המערבים את חוט השדרה, תסמונת לחץ על חוט השדרה (Spinal Cord Compression), אי תפקוד אוטונומי
4. אומדן פיזיקלי כולל בדיקת בטן (הסתכלות, האזנה, ניקוש ומישוש הבטן), אומדן מצב פי הטבעת
 5. יש לשים דגש על הדרכה אודות טיפול מונע בעצירות
 6. הטיפול בעצירות כולל טיפול תרופתי וטיפול שאינו תרופתי
 7. טיפול תרופתי כולל תרופות מקבוצות: מרכי צואה, סופחי נוזלים וסיבים (ראה נספח 1)
 8. מתן טיפול לעצירות ע"י חוקן גדול/ קטן בהוראת הרופא בלבד
 9. טיפול שאינו תרופתי כולל הדרכה ל: הקפדה על שתייה מרובה, פעילות גופנית, כלכלה עתירת סיבים

2. רישום ודיווח - כמקובל

גורם מאשר:

שם מנהל היחידה/מחלקה/מערך: _____

תאריך: _____

שם ותיאור תקפיד מנהל/ת הסיעוד: _____

תאריך: _____

נספח מספר 1 : רשימת תרופות לטיפול בעצירות

מרככי צואה: SUPP.GLYCERIN, PARAFFIN
 סופחי נוזלים: NORMALAX,(Powder Polyethylene glycol), Syr.AVILAC (LAEVOLAC)
 סיבים: Benefiber((Wheat dextrin), Konjac Fibers 600mg Supherb , Konsyl Easy Mix
 Konsyl Orange Sugar free (psyllium), Aglocur (psyllium)

שם התרופה ומנגנון פעולה	מינון	תופעות לוואי	התוויות נגד	הוראות מתן	אזהרות
מרככי צואה SUPP.Glycerin (glycerol) פועל על המעי הגס. שילוב של אפקט אוסמוטי עם גירוי מקומי. מושך נוזלים ומעודד את תנועתיות המעי.	מבוגרים: פתילה אחת פעם ביום (2/16-2/35gr) ילדים: פתילה אחת המיועדת לילדים פעם ביום (1.337gr)	כאב בטן אי נוחות גירוי מקומי	רגישות יתר לאחד ממרכיבי התרופה חסימת מעיים או חוסר תפקוד כרוני של המעיים דימום רקטלי כאב בטן לא מאובחן (חשד לפריטוניטיס, פרפורציה) התייבשות משמעותית	יש לקלף מהפתילה את עטיפתה להחדירה עמוק לתוך החלחולת. רצוי שהפתילה תישאר כ 15 דקות. רצוי להרטיב את הפתילה במים לפני החדרתה.	בכל מקרה של עצירות שאינה מגיבה למתן אחד או שניים של תכשיר נגד עצירות יש ליידע את הרופא.
סופחי נוזלים Powder Normalax (Polyethylene glycol, PEG 3350) תרופה אוסמוטית גורמת למעבר של מים לצואה ומעלה את תדירות היציאות	מבוגרים: 17gr ילדים מעל גיל חצי שנה: 0.4-0.8 gr/kg (בילדים המתן הינו חד פעמי ע"י אחות מיומנת	כאב בטן שלשול בחילה	מחלות מעי דלקתיות (קרוהן, קוליטיס), פרפורציה של המעי, חסימת מעי, כאב בטן קשה שלא אובחן רגישות יתר לאחד המרכיבים התייבשות במצבים של חשש לחסימה אסור לתת	השפעת התרופה מתחילה לאחר 24-48 שעות רצוי לקחת את התרופה בבוקר	בכל מקרה של עצירות שאינה מגיבה למתן אחד או שניים מהתכשירים נגד עצירות יש ליידע את הרופא

בכל מקרה של עצירות שאינה מגיבה למתן אחד או שניים מהתכשירים נגד עצירות יש ליידע את הרופא		רגישות יתר לחומר הפעיל או לאחד מחומרי הלואאי חסימת מעיים Galactosaemia (אי יכולת לפרק את הסוכר גלקטוז למרכיביו).	תפיחות בבטן עוויתות כאבי בטן פליטת גזים הקאות	15-30 מ"ל במנה אחת או בשתי מנות מחולקות	סופחי נוזלים Syr.Avilac (Laevolac) דו סוכר שאינו נספג דרך המעי. התרופה מתפרקת למטאבוליטים אשר אינם נספגים דרך המעי ע"י חיידקי המעי, תוצרי הפירוק הללו מעלים את הלחץ האוסמוטי בחלל המעי וגורמים למעבר נוזלים אל תוך חלל המעי, להתנפחות המעי, לניע מוגבר של המעי ולשלשול
להרבות בשתייה במהלך הטיפול. מותר בהריון ובהנקה.	להמיס את האבקה בנוזל ולשתות. תחילת השפעה 24-48 שעות.		גזים ונפיחות	12 שנה ומעלה: 1-2 כפות ביום. 7-11 שנים: כף ביום 6 שנים ומטה: בהנחיית רופא.	סיבים Benefiber (Wheat dextrin) סיבים מסיסים, פירוק במעי הגס, ספיחת נוזלים והגברת פריסטולטיקה.
תוסף תזונה, מומלץ להרחיק שעתיים מנטילת תרופות. חשוב להרבות בשתייה.	כמוסה אחת עם 1-2 כוסות מים כחצי שעה לפני הארוחה. תחילת השפעה 12-24 שעות.		גזים ונפיחות	1-3 כמוסות ביום	סיבים מסיסי מים הסופחים נוזלים ומתנפחים במע' העיכול. Konjac Fiber 600mg Supherb
יש להקפיד על שתיית נוזלים מרובה במהלך היום. יש לחכות פרק זמן של שעותיים לפחות בין נטילת תרופה זו לבין נטילת תרופות אחרות. מותר בהריון ובהנקה.	להוסיף את האבקה לכוס נוזל קר (מים, חלב, מיץ פירות) לערבב ולשתות. לשתות מיד כוס נוזלים נוספת. תחילת השפעה תוך 12-72 שעות.	חסימת מעיים	Impaction above strictures, fluid overload גזים ונפיחות	13 שנים ומעלה: 1-3 כפיות ביום. 6-12 שנים: 1-3 חצאי כפיות ביום.	ספיגת מים, ריכוך צואה, הגדלת נפח הצואה והמרצת פעילות המעיים. Konsyl Easy Mix, Konsyl Orange Sugar free (psyllium)

יש להקפיד על שתיית נוזלים מרובה במהלך היום. אין ליטול מיד לפני השינה. מותר בהריון והנקה.	13 שנים ומעלה: 2 כפיות גרגירים לאחר ארוחת הערב. במידת הצורך ניתן ליטול כפית נוספת בבוקר. יש ליטול עם 1-2 כוסות. 6-12 שנים: כפית לאחר ארוחת הערב (לפחות שעה לפני השינה). תחילת השפעה תוך 12-72 שעות.	חסימת מעיים	Impaction above strictures, fluid overload גזים ונפיחות	13 שנים ומעלה: 2 כפיות גרגירים לאחר ארוחת הערב. במידת הצורך ניתן ליטול כפית נוספת בבוקר. יש ליטול עם 1-2 כוסות. 6-12 שנים: כפית לאחר ארוחת הערב (לפחות שעה לפני השינה).	Aglocur (psyllium) ספיגת מים, ריכוך צואה, הגדלת נפח הצואה והמרצת פעילות המעיים.